

12

IN NOMINE JESU!
EXERCITIUM ACADEMICUM,
Opera levi & transcursoria
consignatum.

De

IMMUTABILITATE JURIS NATURÆ,

Quod

Ex permissione & Suffragio Amplissimæ Facult: Philosophicæ

SUB UMBONE

VIRI

Adm. Reverendi & Præcellentissimi,

M. PETRI LAURBECHII,
Poëtios Profess: in Reg. Acad. Ab. & ibid.
Theol. Extraord. celeberrimi, præceptoris
& promotoris pl. honorandi.

*Pro licentia adeundi gradum Magisterii in Phil.
publico examini modeste submittit*

JOSEPHUS O. LAURÆUS,
O. Botan.

*Anno 1685. die 9. Julii horis ante-
meridianis.*

Impr. apud Jon. L. WALLIUM, A.T.

VIRIS

Pl. Reverendū & Clarissimū, Reverendū &
Doctissimis.

Dn. JACOBO FROSTERO, Pa-
stori in Ula dignissimo.

Dn. JOHANNI Tawast/ Pastori in
Pyhäjoki vigilantissimo.

Dn. M. ISAACO Pihlman/ Recto-
ri Scholæ Cathedr. Ab. laudatissimo.

Dn. M. OLAO LAURÆO, Re-
stori Sch. Triv. Uloensis solertissimo.

Dn. OLAO HartMan/ Oeconomo
Templ. Cath. Ab. Accuratissimo.

Dn. ZACHARIAE ULHEGIO,
V. D. Praeconi Uloæ jam ante mul-
tos annos meritissimo.

Dn. GEORGIO Biugg/ Sacellano
in Vasa attentissimo.

Dn. JOHANNI Forsman/ V. D.
Ministro Neopolitanæ fidelissimo.

Dn. ABRAHAMO FALANDRO,
Symmystæ in Palvamå perindustrio.

Dn. GABRIELI Grå/ Studioso Up-
saliensi impigerrimo.

Disputationem hanc, morū, amoris & hono-
ris causa dicat & dedicat

Auctor & RESPONDENS.

BENEVOLO LECTORI SALUTEM!

Vam proficuum & utile sit Juris Naturæ studium, haud ignorarunt illi, qui cognitionem aliquam in nobili illa materia quæsiverunt. Non e-
quidem omnes in his disquirendis convenerūl, plures tamen iisque recentiores, si quisquam, rem hanc acutetigerunt, & qualitatem ejus profunda eruditione subnixi exposuerunt; ut ex illis nominem viros clarissimos & celebritate nominis commendatissimos, quorum opera mihi heic licuit uti. Præcipue autem laude sua non frustrandi videntur, quippe quorum herculeo labore non parum lucis materia huic accessit; quin & multis nodis feliciter extricatis faciliorem ad hac sacra aditum patefecerunt aliis, viri de Juris Naturalis studio imprimis optime meriti, D. Johannes Adam Osiander, Cl. Johannes Bocclerus & Johannes Henninges, Guiljelmus Grotius cum fratre Hugone, præ-

seruum sic cum lima quam D. Osiander adhibuit,
legatur, & perplures alii. Cum ergo nuper in-
stinctu amicorum huic studio animum applica-
verim, non inconsultum duxi in muleum vexa-
ta J. N. affectione, immutabilitate, Loco
Publico ingenium meum exercere: Et quan-
quam in primis institui rem paulo fusius didis-
cere; temporis tamen angustia & concatenata
publicarum curarum series aciem intentionis
meae abruperunt, adeo ut coactus fuerim mini-
me limata saepius lambendo charia commit-
tere. Obnixe prouinde à Te Lector Benevole,
contendo, ut meam festinationem eo promptius
mibi ignoscas, quanto diutius ab Helicone fue-
rim remotus, quoniam nosci multos inveniri qui
in contemnendis & obirelandis aliis strenuos
se praeflant, seguntur tantum solos in Deorum nu-
merum relatos esse putant; sed ego illorum va-
nitates & invectivas generoso contemptu sper-
nam, iisque quibus proximi successus est fides
in oculis, oppono illud Poeta,

Conscia mens recti famæ mendacia ridet;
quandoquidem certò sciam, eum qui aliis in-
videt sibi ipsi nocere, invidere enim Satani-
cum est, illam patienter sufferre Christianum.
Sit igitur benedicente Deo!

TH. I.

TH. I.

Necquam expositionem
Immutabilitatis juris Natura-
rae aggredimur, non a-
lienum existimamus ali-
quid in antecessum de
Naturae & juris indole proferre; Qvod
vero prius attinet, non dubitamus, quia
hic per naturam intelligatur, Naturam hanc
absolute in se considerata, quatenus ejus respe-
ctu homo est homo, hoc est ens ab aliis demum
entibus distinctum, peculiares suas affectiones
& operationes habens. Sed qvod Naturae
jus assignetur, non sine causa factum est:
Quemadmodum enim omnia bruta
certas suas habent inclinationes, quarum
ductum sequuntur, ita etiam homo ha-
bet certam suam regulam, ad quam a-
ctiones suas dirigat, ut quilibet naturae
sue convenienter vivat, quatenus ille cete-
ras creaturas antecellit & superat; Ce-
terum hujus juris auctor est Deus, qui
notitiam ejus in cunctorum hominum
mentibus infixit.

TH. II.

His ita nunc observatis, uon incommodo juris Naturae sequentem tradimus definitionem: Est ergo, *ius Naturae* lex Dei mentibus humanis insita, ad ea, quæ honesta sunt & cum natura rationali ac sociali convenientia, facienda, vitandaq; contraria obligans, ut eam Nob. Dn. Laurentius Stigzelius junior, sub Præsidio τ⁸ πάρου Joannis Skefferi in Disput. de J. N. pag. 40. egregie describit. *Genus & Differentia* ex his benevolo Lectori satis constat; nos tantum heic adjungimus, Tres juris Naturae dari affectiones, videlicet Universitatem, evidentiam, & immutabilitatem. De ultima harum affectionum cura hac vice agere decreverimus, istas priores præterimus, & in sequentibus dicemus, quæ ad ipsam immutabilitatem spectant.

TH. III.

Ut eo planiorem viam nobis ad sequentia sternamus, placet brevibus rem scitu dignam enodare: scilicet quæ solet ab eruditis, num idem sit *ius naturae* in statu integratissimo, cum eo quod nunc obtinet, post-

postquam omnis caro viam suā corruptit? Hæc sententia quamvis varie ab eruditis sit agitata, nos tamen afferimus, illud ipsum Jus, in abstracta natura vim suam non amisisse, quamvis in homine lapsò prava sæpiissime fiat applicatio; adeoque distingendum est inter *jus Naturæ* in abstracto, & in concreto, ac *jus ratione* suæ existentia, & ratione inexistentia consideratum: imo, inter identitatem specificam & gradualem: de priori affirmatur questio, non de posteriori. Jus enim ipsum in se firmum & stabile manet, quamvis cognitio ejus in summa hac naturæ corruptione infirma sit & lubrica: Atque sic considerandum est *Jus Naturæ* in se, non vero ratione conceitus nostri.

TH. IV.

Quando de immutabilitate iuris Naturæ agimus, sciendum mutationem hic accipi in sensu suo proprio dupliciter; sci licet pro intrinseca & extrinseca: per intrinsicam mutationem intelligitur, ablatio legis, quæ contingit absolute & universaliter in lege, per mutationem rei deficientis ab intrinseco: Extrinseca au-

tem mutatio agit de dispensatione, ut
per eam Jus Naturæ mutetur. Nos quo-
diam neutram ex his mutationibus ad-
mitti posse intelligimus, præterea di-
spiciemus, quid de hac re dicendum.

TH. V.

Hujus rei scrutinium aggressi, non
dubitamus dicere, juris Naturæ mutatio-
nem considerari vel in homine, vel in Deo:
Quod ad Hominem, quilibet his innutri-
tus studiis vel primo intuitu videt, eum
qui Juri Naturæ subjectus est, illud non
posse mutare, hinc Tragicus non in-
convenienter:

*Non id valere credidi Fuisse tuos
Ut, Fura non conscripta, sed nutu Deum
Concessa, sempiterna, mortalis satus
Violare posses.*

Est ergo illud satis evidens, quod homo
Juri Naturæ non potest intercedere,
quandoquidem illud est, velati proprie-
tates *Creatura rationalis*, & typus firmiter cor-
di humani infixus; radius qualiuscumque ex so-
le aeterno, non potest ex se ipso ab intrinseco
deficere, non voluntatis perverse arbitrio ex,
pungi-

pungi, non in tenebras abires, & in nebulae A.
ristophanis se se recondere, ut docte Ostander
in Grotium commentatur pag. 181. Porro
ad probandam hanc sententiam profert
Guilielmus Grotius pag. 42. Quid pre-
cepta iuris Naturalis sunt aut negativa, aut
affirmativa. Negativa cum pro omni tem-
pore & loco, sive ut Scholæ loquuntur, semper
& pro semper obligent, ea nunquam muta-
ri possunt, tunc enim cessarent obligare; de
affirmativis idem judicari debet; nam quam-
vis eorum non tam sit manifesta obligatio,
quia tantum in certis casibus, & non (ut ita
loquar) pro semper obligent: tamen positis i-
stis casibus nunquam non obligare deprehen-
dantur, & extra istos casus a jure naturæ non
principiantur. Ne nobis rationes desint,
etiam immutabilitatem ostendunt prin-
cipia Theoretica: quemadmodum e-
nim illa insita, quæ sunt veri, a se ipsis
non deficiunt, ita neque practica, quæ
sunt boni, ex se ipsis exprimuntur.

Th. VI.

Sed quantum haec tuto affirmare
queamus, inveniuntur tamen nonnulli,
qui suis opinionibus his pertinaciter re-

sistunt, quas ut rejiciamus, & plenius,
nostram sententiam stabiliamus, licet
in transcursu hic attingere illorum ar-
gumenta contraria. Volunt enim pri-
mo concludere mutabilitatem dari ex-
inde, quia quamvis præcepta Physica,
ex se non deficiunt, attamen ejus con-
clusiones; unde seqvi affirmant, etiam
in moralibus idem posse accidere, quan-
doquidem res humanæ, quæ sunt ma-
teria Juris Naturalis, multo magis mu-
tationi sunt obnoxiae. Nos vero id ne-
gamus & repetimus quæ in Thesi ter-
tia diximus, hic distingvendum esse in-
ter ipsum *ius*, quod firmum & stabile
manet, & *jurū applicationem*, quæ respe-
ctu hominum declinationi est subje-
cta: rectum non esse definit, quod lex
naturæ dicitat, quamvis falsum quid
pro eius dictamine aliquando accepte-
mus. Licet itaque concederemus, quod
camen non concedimus, in moralibus
non dari firmas & evidentes demonstra-
tiones, camen firmitas demonstrationis
nihil derogat firmitatiæ veritati ipsius
objeci. Fatae quidem evidentiam
con-

conclusionum evidentiæ principiorum magna ex parte cedere, adeo ut non ratiō ingenia humana lateant. Tamen licet difficilis adeo & fallax sæpenero ac mutabilis fit ipsa cognitio, implaq; actualis ratiocinatio, nihil tamen in re, quæ cognoscitur, mutatur. Neque enim conclusiones à suis principiis per veram & necessariam connexionem rite deductæ, magis mutantur quam ipsa principia; nam virtualiter & implicite in ipsis principiis semper continentur, atque sic, quoties conclusio aliqua cum ipsis principiis pugnat, non juri Naturæ mutatio ista & pugna, sed errori nostro adscribenda est.

TH. VII.

Proferunt deinde illi, qui nobiscum non faciunt, nonnulla exempla, quibus mutationem *Juris Naturæ* omnino urge-re volunt, dicentes, *Juris Naturæ* præceptum est, *non occides;* & tamen in propriam defensionem licet aggressorem occidere; ergo mutabile illud esse ab intrinseco affirmant; quod ipsum etiam patet in præcepto naturali servandi se-cretum

cretum, quod negativum est, & tamen
violari potest, si ad defensionem rei pu-
blicæ, vel innocentis sit necessarium. Hæc
objectionem refutat Osiand: in Gro-
tium pag. 184 dicens præcepto illi non oc-
cides, includi conditiones quasdam subintelle-
ctas, ut ut non verbis expressas: quando e-
nim dicitur, non occides, plures conditiones,
includuntur, scilicet non propria autoritate,
non aggrediendo &c. Sic quando præceptum
de servando secreto dicitur naturale, subin-
telligitur hoc ipsum, nisi sit noxiū toti rei
publicæ. Ex his ergo & aliis rationi-
bus apparet Jus Naturæ non intrinse-
cè posse mutari. Nunc altioris est in-
dagini scire, utrum jus Naturæ ab ex-
trinseco mutari queat?

TH. VIII.

Mirabitur forsitan quispiam jus Na-
turae neque ab ipso Numinе posse mu-
tari, qvoniā hoc modo non parum
videtur decadere ejus Omnipotētia,
qvam illi detrahere mens pia scelus es-
se duxerit: Verum enim vero, omni-
potentia adversa fronte non pugnat
cum Justitia & sanctitate summi numi-
nis,

nis, quibus cum natura ius amicissime con-
spirat, si materiam ejus circa quam quis
considerare voluerit, adeo ut usq; quo
superstes fuerit aliquid, qui lege ipsa ob-
stringi queat, ejusq; obligationis fuerit
capax, nulla ratione id a se impetrare
possit justissimus Deus, ut factum ju-
stitiae suae contrarium cuiquam ita grati-
ficetur, ut non obliget eum ad facien-
dum id quod honestum est, nisi suam
ipsius naturam se negando evertat, quod
vel intra pectoris claustra volvere hor-
ret mens notitia & veneratione optimi
conditoris imbuta, cum eam sententi-
am sciat sacræ paginæ e diametro con-
tradicere. Sed mortalium cuilibet in-
dolem concedere talem placuit rerum
omnium parenti, ut non respueret vin-
culum obligationis, quod jus Nature ei
imponit. Ideoq; neminem ejusmodi
munitum privilegio dixerim, ut ulla rati-
one a legis sapientia nominatae observatio-
ne se eximere valeat, nisi quis fœ-
dam voluerit admittere contradictionem,
& divinam plane evertere justiti-
am. Notatu digna sunt, quæ Hugo
Gro-

Grotius in de J. B. & P. hac de re dicit:
sit interdum ut in illis actibus de quibus ius
Naturae aliquid constituit, imago quadam
mutationis fallat incertos, cum revera ius
natura non mutetur, quod immutabile est,
sed res, de qua ius Naturae constituit, quæ
que mutationem recipit. Exempli gratia:
si creditor quod ei debeo, acceptum ferat, jam
solvere non teneor, non quia ius natura des-
erit præcipere solvendum quod debeo; sed
quia debere desit ut enim recte in, Ar-
rianus, non sufficit ut habeatur pecunia, da-
rum esse mutuam, sed oportet ut maneat ad-
huc indissoluta mutui obligatio.

TH. IX.

Nunc licebit adducere aliquot ratio-
nes, quibus volunt statuere nonnulli
dispensationem in Jure Naturæ admit-
ti posse, adeoque id mutationi esse ob-
noxium: Primo dicunt si legislator
absq; causa dispensans, valide dispen-
sat, ut dispensatio habeatur rata; multo
magis hoc ipsum Deus poterit, nisi ve-
limus illum imperficiorem dicere legis-
latores humano. Ad hoc non meis sed

Osi-

Ohandri verbis respondeo, qui hanc difficultatem, si quisquam, nobis expeditam reddere conatus est: ille dicit, Deum posse dupliciter considerari, aut ut supremum rerum Dominum, aut ut legislatorem summum; priori modo non dispensat, sed Dominia transfert: Posteriori modo autem si consideretur, tum non dispensat, sed mutat aliquid & tollit materiam legis, adeoque non agit ut legislator, sed utendo alia priuilegia quae ei competit. Deinde exemplis eandem dispensationem permitti assertur videlicet. Quod Deus Abraham mandavit ut immolaret filium suum: Istraelitis, ut auferrent Vasas Aegyptiorum, & plurima alia ejusmodi hec congeri solent, quibus sententia nostra annihilari videtur. His breviter, ne falcem in alienam messem immitamus, respondemus Deum haec talia mandando non voluisse honestare homicidium & furtum, res natura turpes & execrandas, quae quando mensuram sui Nominis implent, nunquam bona cum venia sanctissimi Dei fieri possunt. Dicendum itaque istam

filii mactationem, si peracta fuisset,
rerumq; pretiosarum ablationem, iussa
& auspiciis ejus, cui citra omnem con-
troversiam competit jus vitæ & necis,
quiq; est omnium, q;as utenda s nobis
concessit, rerum Dominus factum nullo
modo venire nomine furti & homici-
dii in arcta acceptione ita appellati. Sic
igitur absolvimus hoc nostrum breve
exercitium Academicum opera trans-
cursoria & superficiali nimis, q;an-
doq; videm temporis brevitas id pluribus
persequevi vetat. His ergo benebole le-
ctor hac vice contentus esto, & quiquid
minus scite dictum fuerit, candide in-
terpretare: Eos vero qui aliorum ob-
treestatione sibi nominis celebritatem
comparare satagunt, Deo petulantis lin-
guae severo vindici committimus, ut
qui expertum habemus, ne q;videm vi-
ros omni invidia maiores mordacium
clandestinas lancingiones effugere po-
tuisse. De cetero nunc & semper
submisse deferimus.

JENGVÆ OMNIPOTENTI LAUDEM!

Ad

Venerabilem atq; Humanissimum
VIRUM,

DN. JOSEPHUM LAURÆUM,
Consistorii Ecclesiastici Notarium fi-
delem, amicum perdilectum, pro
Gradu Magisterij in philoso-
phiâ disputaturum.

JOSEPHUS LAURÆUS
ἀναγεγμένος ζόμενος
Ex His Opus: LAURÆA.

E Sus præcedit, sequitur pia
Laurea, durus:

His opus est, Christum qui re-
damare solent;

Toggaras etenim semper merue-
re, recordor.

Præmia militias pulverulen-
te sequi.

L. M^g

ENEVALD. SVEN.

Q. G. A. jam Acad.

RECTOR.

VIRO JUVENI

Cum propter sacros ordines Reverendo, tum ob
Opum arum Artium culturam, insigniter
commendabili,

DN. JOSEPHO LAURÆO,
Consistorii Ecclesiastici Secretario
fidelissimo, Philosophiæ Candid.
dignissimo, Amico & Commiliti su-
cere adamando:

Scripto, declaras eqvidem, immutabi-
lem Egalum,
Contracto, Naturalis quid juris Eque
Decretum dicit; sed gloria nescia
Mortis
Inde sibi exsurget, manifestas quod bre-
vibus, que
Prolixæ capiant victuræ in secula char-
tæ.

L. Mq; quamvis admodum festinatè
ad gratulabar

SIMON TÅLPOI
Met. & Log. Prof. Ord.

AD VIRUM

Venerabilis dignitate & eruditione Praestan-
tissimum,

DN. JOSEPHUM LAURÆUM,
Philosophiæ Candidatum Doctissimum,
Venerandi Consist. Ecclest. Notarium accu-
ratissimum amicum meum dilectum, de
Juru Naturæ immutabilitate Dispu-
tantem,

Αὐτογέδιασμα :

UT Deus est constans Elion, qui cuncta
moveri
Datque jubetque sua, qua regit Ipse
manu ;
Sic manet ad partem facies, qua Conditor
almus

Cōmiles homines finxit honore sibi:
Scilicet quod constans in non constante per-
ennat,

Creditur exempli nomen habere novi:
Hoc tamē e cathedra monstras, LAURÆ,
Sophorum :

Ecce! Heliconiades præmia digna pa-
rant.

Quod prolixiori animo quam verborum
apparatu scripsi
AND. WANOCCHIUS. Phil. pract.
& Hist. Prof. Fac. Phil. Dec.

LAURÆ colis cata Nu-
mina Musas,
Arduaq; Aonii culmina collis amas,
Cōtemplās qvæ sit sacratæ sanctio legis,
Qyam cunctorū animis indidit ipse Deus
Infixitq; ut non possit mutari et unquam,
Dū modò natura hæc intemerata manet.
Passus eras qvondam, toto hic Heliconē
relicto,

Te viridi ætate ad publica sacra trahi.
Ast te nunc revocant blandis pia numi-
na verbis:

Teq; redire jubet turba novena Deum.
Blādidulis tentat dictis tua corda movere,
Sæpius ingeminans: ad tua sacra veni!
Percitus his verbis ad splendida templa
lycae

Quantūcunq; potes scādere tu properas.
Quam libet & summi tradas oracula Regis,
In menles hominum calica verba serens.
Mordeat usq; licet rabies livoris acerbi;
Se tamen ipsa vorat: tñ nocuisse volet.
Gratulor his ausis: Charites Parnasside
lauru

Propediem cingent tempora festa tibi.

Hac occupatissimus adjiciebat
ISAACUS Wilmans
Schol. Cathedr. Rector.

JOSEPHUS LAURA EUS

Per Anagrammas;

EJA SOPHUS LAURU ES;

C Lare vir Aonidum decus immortale
Lycei,

Sinceri cordis portio chara mei:
Dum res subtile, Magni sub Præsidis
umbra;

Tractas, ac Scandis pulpita celsa orphæ;
EJA SOPHUS LAURU ES Sophicâ
condigne tiarâ,

Accipis hæc studij præmia grata tui.
Gratulor ergo tibi! Voveo & tibi pro-
spera cuncta,

Ut maneas Patrii Gemma corusca Soli!!!

L. Mq non ut volui, aut debui sed ut
in tanta fastinatione inter eoe
impedimenta potui, accinens;

OLAIUS Hartmann.

OEcon. T. Carb. Ab.

Eγενητὸν τῶν θαυμασίων τιμῆς τῆς ὀκτώμενης
αὐτῷ ὁ κλητὸς ὁ παιγνεράτης ἀνεκδιηγήτως
ἔκπος, φεισσότατον ἐστιν ὁ ἄνθρωπος. Τι γὰρ
τὸν διάσημον παρίσησι παιδαχόθερον ὁ μα-
κρόκοσμος, τότε καὶ ἀντὸν ἐξαχατέρον πολὺ^ο μι·

ο μικρόκοσμος ἔχει πολλὰ γενναῖα περὶ
ἔχει τὰ ἀυτὰ μεσαιταῖα τε καὶ κατωτάτα,
τύττα δὲ οὐ μεγαλειότης τὴν ἐΦαρμογὴν ταύτην
ὑπερβαίνει πλεῖστον. Τῇ μὲν Φύσει τὰ παρὰ
καθ' ἑκατὸν περὶ τῆς διαμονῆς γλίκοντας
καὶ τὰς μορφὰς τὰς αρρώτας ἐγκαραχθεί-
σας τηρήσειν ἄλις διατονῶσε, τῶν δὲ μετα-
βολῶν τῷ πεικίλῳ ἐνοχα πλεισταχθέντων εἰ-
σιν. ἄλλα ψυχὴν τὴν λογικὴν ἔχοντες τελειωτέρης
τῆς Φύσεως, οἷα δὴ αἱ μεταβλήτα λελόγχασι.
Ταύτην λόγος ἐνὶ ὁ ὄρθος, ὁ νόμος ὁ ἱερὸς καὶ
θεῖος ὁ πάντη καὶ πάντως τὸ δίκαιον καὶ ἀδι-
κον ἀποδεύχνυς ὁ περιερίζων τὶ διαπράττειν
τὴν περιτλείπειν εἰκὸς νόμος ἐΦη ὁ Φίλων ἀψευ-
δῆς όντις ὑπὸ τῷ δεῖνος ἡ δεῖνος θηθεῖς Φθαρτὸς ἐν
χαρτιδίοις η τῇ λαϊς ἀψυχος ἀψυχοις, ἀλλ'
ὑπὸ ἀθανάτου Φύσεως ἀΦθαρτὸς ἐν ἀθα-
νάτῳ διανοίᾳ τυπεῖται. Τηλικότες τῆς θεού-
τηλος τὴν ἐξοχὴν, ἄλλως τε περιβοητέροις μετ'
ἐγκαμίοις, ικάνως δηλώσει διατρίβη η γνω-
μονική σφ, ἐνδοξότατη καὶ τιμιώτατης Κύριος
ΙΟΣ ἐΦ ΛΑΟΤΡΑΙΕ. συκῆθεμαί σοι τοιχαρύν
δυνάμεως τῆς διανοίας σφ ἐν τῷ ἀκριβώσει τερὶ^τ
τὰς ἀποκρύφας πράξεις παρακαλεῖ πρόστε-
τάτοις τὸν θεὸν, Φέρωνται εἰς τὴν δόξαν ἐαυτὴν
τὴν γνώρισιν τὴν ιδίαν σφ τὴν ἀξιοπρέπην.

GEORGIUS ENÆLIUS.